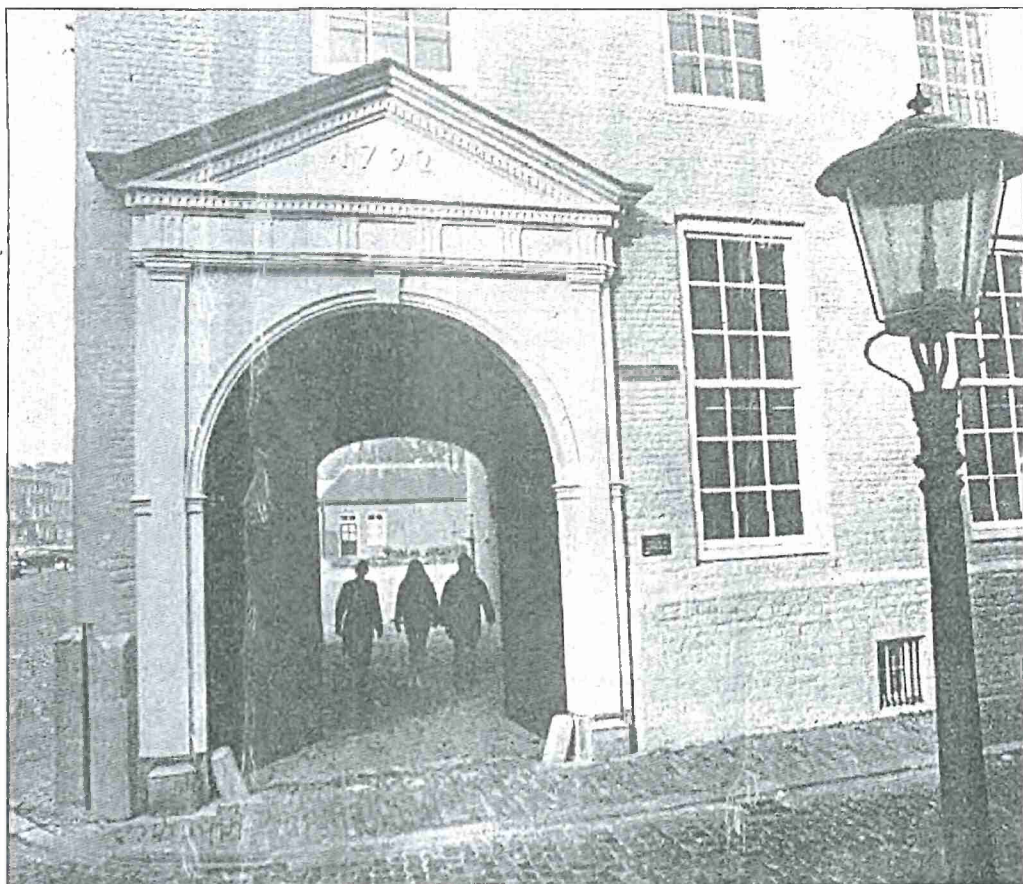

Defensie behoudt Huis van Brecht voor Breda

ZONDER twijfel is het Huis van Brecht op de hoek Cingel- / Kraanstraat, op KMA-terrein, het oudste stenen huis van Breda. Na een alomvattende restauratie is het gisteren weer in gebruik genomen. De historie van het huis voert terug naar 1306, geen wonder dat het pand een ware bron van Bredase verhalen is.

Th. E. van Goor schreef in 1744 voor het eerst over het huis: „...een schoon en sterk gebouw, staande aan de noord-zyde van de Cingelstraat, en strekkende agter tot aan de Vesten van het kasteel, is mede zeer oud, en omtrent de dertiende Eeuw reeds bekend geweest. Het tegenwoordig huis is in het jaar 1525 gebouwd door Godevaert van Brecht... Thans wordt het bezeten by den Oversten Luitenant Michiel Samuël Mestral.”

Ter gelegenheid van de voltooiing van de restauratie heeft monumentenman Eric Dolné van de gemeente Breda een artikel geschreven over de kunst- en bouwhistorie van het pand in *Parade*, het blad van de KMA. In tegenstelling tot Van Goor stelt hij dat met de bouw van het huis is begonnen in de tweede helft van de 14e eeuw. Over een eerdere fase, dan praat je over het jaar 1300, durft hij geen uitspraken te doen; dat is aan stadsarcheoloog Guido Van den Eynde.

• De houten voorzetpoort van het Huis van Brecht is na de restauratie teruggekeerd in het Bredase straatbeeld.

Rechthoekig

Het gaat in 1350 om een rechthoekig zaalgebouw aan de Cingelstraat. Zo'n eeuw later wordt het huis ingrijpend verbouwd. Door de aanleg van een kelder komt de vloer dan bijna twee meter hoger te liggen. Wie tegenwoordig het huis bezoekt, merkt dat de begane grond van het pand zich nog steeds een stuk boven straatniveau bevindt. En in een van de zalen blijkt: een nis onderin de muur in werkelijkheid de bovenkant te zijn van een deur uit het 15e-eeuwse huis.

In die nis is onder meer een achtvormige ster te zien. Die gestileerde zon is tijdens de restauratie opnieuw aangebracht. Het is een vrijmetselaarstekens, zo heeft Eric Dolné achterhaald, dat zijn oorsprong vindt in de 18e eeuw in de loge Veritas in Parijs.

Het huis is in 1525 gekocht door Godevaert van Brecht, die er zijn naam dus blijvend aan verbond. In zijn opdracht is het pand verbouwd en kreeg het onder meer een fraaie galerij. „Het moet er toen voornaam en zeer mooi hebben uitgezien. In de eeuwen daarna zou het aftakelen tot een bijna onherkenbaar huis...“ schrijft Eric Dolné. Momenteel zijn de zuilen van de galerij weer duidelijk in de buitenmuur aan de Kraanstraat te onderscheiden. In 1792 wordt het huis aan de Cingelstraat voorzien van een

Door Peter de Leeuw

classicistische houten voorzetpoort, rond 1950 is die verwijderd. Maar nu is de poort terug in het straatbeeld.

Wit

In 1792 werd het Huis van Brecht militair ziekenhuis. Op verzoek van de geneesheer van het hospitaal werd het in 1802 naar Frans voorbeeld 'om de ondragelijke warmte in de huisinge te verminderen' wit geschilderd. Onlangs is dat werk opnieuw gedaan, maar Eric Dolné beschouwt het 'op historische gronden als een vergissing'.

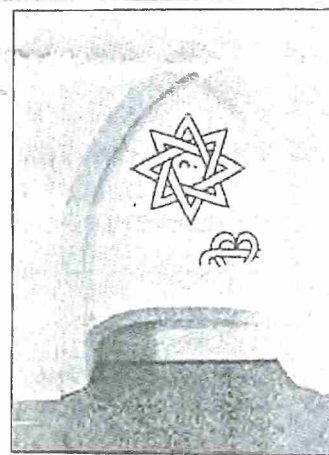
Cora van Beek, die geen moeite te veel is om Bredase verhalen op te diepen, schrijft in de jongste *Parade* over Michel Samuël de Mestral (1692-1750), die het huis met zijn familie van 1736 tot 1758 bewoonde.

De vondst van een lakzegel met het gecombineerde familiewapen De Mestral / Noortbergh heeft haar op het spoor gezet van deze telg uit een adellijk Zwitsers geslacht. Evenals zijn vader was Michel Samuël de Mestral commandant van een troep Zwitserse huurlingen.

„Zij waren befaamd om hun moed en vastberadenheid,“ schrijft Cora van Beek. „In de Spaanse Successie-oorlog (1702-1713) had de Republiek meer dan tienduizend Zwitsers in dienst, zij namen deel aan alle grote veldslagen van deze oorlog en leden enorme verliezen. In de Oostenrijkse Successie-oorlog (1740-1748) was hun aantal gestegen tot twintigduizend man.“ Nog onder koning Willem I waren er Zwitserse regimenten in Nederlandse krijgsmacht, pas in 1829 werden zij afgedankt.

Grote Kerk

Michel Samuël de Mestral trouwde in 1723 met Johanna Elisabeth Noortbergh in de Grote Kerk van Breda. Cora van Beek spreekt het vermoeden uit dat de vrijmetselaarstekens in het Huis van Brecht zijn aangebracht door De Mestral. Zij heeft voorts een geschilderd portret van de Zwitser kunnen traceren op De Hondsdonk in Ulvenhout, in dat verband bedankt zij baron Prisse voor zijn medewerking. Terug naar het Huis van Brecht, waar de KMA van plan is in de kelder een permanente expositie in te richten over de historie van het pand. In het huis zijn tijdens de restauratie

• De vrijmetselaarstekens in het Huis van Brecht.

FOTO'S DE STEM / JOHAN VAN GURP

twee schouwen teruggebracht. Voor dat werk is enige fantasie gebruikt en gekeken naar een schouw in het Maarten van Rossumhuis in Zaltbommel.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de restauratie zeer drastisch is geweest: grote stukken nieuwbouw werden gepleegd om in het huis de KMA-bibliotheek onder te brengen, het wit schilderen is een vergissing, de schouwen zijn alles behalve origineel. Toch moet bedacht worden dat het thans gerestaureerde Huis van Brecht in 1991 niets meer was dan een bouwval.

Wie durft bovendien in deze gemeente waar menig monument onder de sloophamer sneuvelt en die het geld voor de restauratie van haar Grote Kerk niet bijeen brengt, zijn stem te verheffen tegen een instelling die voor ruim tien miljoen het oudste stenen huis voor de stad behoudt? Dat is de vraag.